

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak:

<i>Helyben házhoz hordva:</i>		<i>Vidéken postai szállítással:</i>	
Egész évre . . . . . 12 frt	Egész évre . . . . . 14 frt	Fél évre . . . . . 7 „	Fél évre . . . . . 7 „
Fél évre . . . . . 6 „	Negyed évre 3.50	Egy óra . . . . . 1 „	Egy óra 1.20
Negyed évre . . . . . 3 „			
Egy óra . . . . . 1 „			

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Nyomdatársaság”, főút 51. sz. a., hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok küldendők.

Hirdetések díja:

Hat b. péntek sor egyszer . . . 6 kr | Bélyegdíj külön . . . . . 30 kr
Minden következőnél . . . . . 4 | Nyiltár sora . . . . . 15 „

Szerkesztőség:

Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Késziratokat vissza nem küldünk.

A legujabb köpenyforgatás.

Arad, november 23.

(—ly—) Egy szép napon ámulattal hallottuk a parlamentben Apponyi nagy beszédét a vallásügyi reformkérdések tárgyában. Miért tagadnók, lelkesedéssel fogadtuk a gróf ur enuncziációját mi is, kik különben kijelentéseivel szemben mindig a skepticizmus egy bizonyos nemével szoktunk viselkedni. Nem kutattuk, mi birta reá a nemzeti párt vezérét a vallásügyi kérdésekben addig követett konzervatív politika elhagyására; hanem örülünk annak, hogy immár végre-valahára közeledünk ezen nagyfotosságu kérdések megoldása felé, miután az összes pártok e nézeteket vallják.

Hogy ez iránt semmi kétség fönn ne maradjon, felkelt még ama emlékezetes gyűlésen Csáky gróf és az egész ház tapsai közt az egyházpolitikai kérdésekre nézve oly szabadelvű programot fejtett ki, mely az összes ellenzék által teljes megnyugvással fogadtatott.

Napokon át azután a „nemzetiek”, mint más alkalommal, azon rágódtak, hogy a kormány sajátképpen az ő elveiket sajátította el, még több, még a legujabb időben is Wekerle miniszterelnökké történt kinevezetése alkalmával, amidőn köztudomású lett, hogy az új miniszterelnök a korona részéről a kötelező polgári házasság ellen táplált aggályokat szétoszlatta, egymás nyakába borultak a „nemzetiek” s ujongva hirdették az általuk kivívott nagy győzelmet, mert hiszen sajátképpen az ő programjuk jut érvényre.

S mi történik most? A kormány, mely végre is csak folytatása az előbbinek, kijelenti, hogy kész beváltani az általa tett ünnepélyes kijelentést, hogy az egyházpolitikai kérdések egész terén olyan reformokat fog létrehozni, melyek ugy az állam érdekeinek, mint pedig az ország nagy többsége által vallott liberális elveknek teljesen megfelelnek.

E ö t v ö s Károly, ki államférfiu tapintat dolgában magasan Apponyi felett áll, jóakaratu támogatásáról biztosítja a kormányt ezen kérdések liberális alapon leendő megoldásánál.

De mit tesz Apponyi?

Az egész ország ámulatára tegnap kijelenti, hogy ő a kötelező polgári házasságot soha sem hangoztatta, neki a házasság minden alakja, tehát a „Notzivilehe” is jó; a forma egészen mellékes, a fődolog az, hogy a javaslat keresztülvihető legyen.

A kik a nemzeti párt főorganumának cikkeit néhány nap óta figyelemmel olvasták, azokat Apponyi ezen legujabb köpeny-forgatása nem lephette meg.

Azt hirdette t. i. ezen lap, hogy a kormány csak ámitja a nemzetet, a val-

lásügyi kérdések megoldásával csak a kulturharcot akarja előidézni.

Szegény kormány! — Mikor más fontos kérdések miatt kénytelen volt az ugynevezett szabadelvű kérdéseket háttérbe szorítani, bitorlásnak mondták a „szabadelvű” címet, hiszen egyetlenegy liberális kérdés szönyegre hozását sem kísérelte meg; most pedig, a mikor az egyházpolitikai kérdések megoldása küszöbön vannak, a kulturharc előidézése, vádjával illetik ugyanazok.

Előttünk s mindenek előtt, kik Apponyi politikai működését elfogulatlan figyelemmel kísérik, a legujabb színváltozás intenciója egészen világos.

A míg azt hitte Apponyi, hogy a kormányt az egyházpolitikai kérdésekkel sarokba lehet szorítani, a szabadelvűség zászlóját lobogtatta, még a bold. Irányít is tullicizálta; most hogy látja, hogy a Wekerle kormány e kérdések egész terén diadalt arat, az opportunitás azt kívánja, hogy megfordítsa politikáját, szekerének rudját.

De van még egy másik hátsó gondolata is a nemzeti párt jeles vezérének.

A Wekerle-kormány a kötelező polgári házasság keresztülvitelét becsületbeli köteletségének tartván, nagyon természetes dolog tehát, hogy felveti a kabinetkérdést, a mely perczben látná, hogy annak valósitása ellen bármely illetékes oldalról akadályokat gördítenek.

Ha ezen, végre is nem valószínű, de még sem lehetetlen eset beáll, akkor Apponyi mintegy új megváltó megjelenik a haza megmentésére. Talán az sem árt a korona figyelmét arra fordítani, hogy van még e hazában egy nagy, hatalmas államférfiu, ki a kötelező polgári házasság nélkül, hajlandó az ország kormányzását elvállalni.

No de a közvélemény Apponyiék e legujabb köpeny-forgatása fölött is, mely végre is nem lesz az utolsó, napirendre fog térni.

A nagy államférfiu legfeljebb azt érte el tegnapi enuncziációjával, hogy a Zichy Nándorék ismét kegyükbe fogadják s mint egy új Messiásra ő reá tekintenek.

Nekünk pedig megmarad ama biztos reményünk, hogy a haza még soká, nagyon soká lesz kénytelen nélkülözni a nemzeti párt nagy vezérének egyedül üdvözítő politikáját.

Belföld.

A pápa lapja Wekerle nyilatkozatairól.

A *Moniteur de Rome*, a pápa közlönye, legutóbbi cikkében foglalkozik Wekerle magyar miniszterelnök nyilatkozataival. Ez alkalomból hevesen megtámadja Magyarországot. Kijelenti, hogy a kultur-háboru, melyet ezek a nyilatkozatok jeleznek, nem ijeszti

vissza az egyházat. Az egyház e küzdelemtől várja az évek hosszú során át indolenciában leledzett katolikusok felbuzdulását. Katolikus párt keletkezik majd és ennek kezében lesz a hatalom. A magyarizmus magának tulajdonítsa, ha az egyház és az elnyomott nemzetiségek ellen viselt kettős küzdelemben megbukik és a dualizmus romba dől.

A megyei tisztviselők illetményjavítása.

A képviselőház tegnapi ülésének legvégén majdnem észrevétlenül hangzott el Wekerle miniszterelnöknek az a fontos kijelentése, hogy a kormány megfontolás alá vette az állami tisztviselői fizetéseket szabályozó törvényjavaslat keretében a megyei tisztviselői illetmények javításának bevonását is. Mint értesülünk, ez a bevonás tényleg meg fog történni s erre vonatkozólag az előmunkálatok s költségszámítások már folyamatban is vannak. A megyei tisztviselőkre való kiterjesztés természetesen gyökeres átalakítást teendő szükségessé a törvényjavaslatnak s késleltetni fogja letárgyalását a ház pénzügyi bizottságában is, a melynek asztalán fekszik ez idő szerint a törvényjavaslat.

Láng visszalépeése.

Láng Lajos pénzügyi államtitkárról a bécsi Montagsrevue-nek egyik cikke azt jelentette, hogy állásáról visszalépné. A „Nemzet” ezafelől után belső megalázkodással vesszük tudomásul, hogy ez az aaptalan hír is egyike azoknak a bécsi bogaraknak, a melyek az utolsó időben nagyon szaporák voltak. Wekerle pénzügyminiszter e fontos állásban épen most nélkülözhetné legkevésbé régi és kitünő munkatársát, — ki oly sok és hasznos szolgálatot tett a közügynek — s mikor a miniszterelnökség gondja és ezzel együtt az általános politika vezetése is roá nehezül.

A világi anyakönyvek.

Wekerle miniszterelnök programbeszédében tudvalevőleg kijelentette, hogy a világi anyakönyvek csak ott fognak felállítani, hol a lelkész az anyakönyvi kivonatot megtagadja. Ebből a „Pesti Napló” arra következtetésre jut, hogy még nagyobb konfliktusnak nézhetünk elébe, mint eddig, mert megtörténhetik, hogy ezen az alapon minden vallásfelekezet megtartja az anyakönyvvezetést s azt csak a katolikus egyház vesztheti el. A „P. N.”-nak ez az aggodalma teljesen aaptalan, mert — mint „M. U.” illetékes helyről értesül — az esetben, ha a lelkész megtagadja az anyakönyvi kivonatot, akkor az illető helysége nézve általában fog kötelezővé tétetni a világi anyakönyv s nem csupán a katolikus hitfelekezettől, hanem a többi hitfelekezetektől is el fognak vétetni a felekezeti anyakönyvek.

A német birodalmi trónbeszéd.

— Berlin, november 23. —

A birodalmi gyűlést a császár a következő beszéddel nyitotta meg:

Tisztelt urak!

Tanácskozásai kezdetén egyuttal magas szövetségeseim nevében is üdvözlöm önöket.

A legutóbbi ülészak óta lefolyt időre való visszapillantás nem kedvezőtlen — ha nem is minden tekintetben örvendetes — képet nyújt. A gazdasági élet terén jogos várakozások sok részben nem teljesültek. A

hazai munka termékeinek fogyasztása terjedelmében és jövedelmezőségében nem minden tekintetben állott azon a fokon, mely gazdasági érdekünknek megfelel. E mellett a birodalom egyes részében fellépett, most azonban, hála az erélyes védekezésnek, elenyészettnek tekinthető járvány a belforgalmat tetemesen korlátozta és első tengeri kereskedelmi városunk jólétén sajnálatos sebeket ütött, melyek a nemzet őszinte részvételére találnak. Tekintettel azonban az általában áldásos termésre és a szövetséges kormányoknak azon eddig sikerrel koronázott fáradozásaira, hogy a német munkának új és könnyített fogyasztási utakat teremtsen: reményem, hogy a gazdasági tevékenység erőteljesebb fellendülését el fogjuk érni, a mennyiben a béke, melynek ápolása nekem és magas szövetségeseimnek szívünkön fekszik, megóvatik.

Azon barátságos viszony mellett, melyben az összes hatalmakkal állunk és azon tudatban, hogy a közös célra való törekvés közben a jövőben is a velünk szövetséges államok elismerésre méltó és hathatós támogatásban fogunk részesülni, szabad reménylenem, hogy Németország azon békés törekvésben, hogy ideális és gazdasági érdekeit fejlessze, nem fog megzavartatni. Mindamelllett a többi európai államok haderejének fejlesztése komoly, sőt parancsoló kötelességünk képezi, hogy a magunk részéről is a birodalom védképességének továbbfejlesztésén hathatós eszközökkel dolgozzunk.

Ama fejlesztéssel szemben, csak az általános védkötelezettség kipróbált elvének keresztülvitele mellett várhatjuk, hogy hadseregünk azon tulajdonságai, melyeken ereje és dicsősége nyugszik, Németországnak biztosítani fogják a hatalmak közt eddig elfoglalt tekintélyes állást. E meggyőződéstől egyértelműleg áthatva, a szövetséges kormányok ajánlják önöknek egy törvényjavaslatt elfogadását, mely a hadsereg békelétszámának erejét újlag szabályozza, egyúttal lehetővé teszi hadseregünk teljes kihasználását. A szövetséges kormányok e mellett tudatában vannak az áldozat nagyságának, melyet a nemzet hoz, de velem együtt biznak abban, hogy ez áldozat szükségessége mind inkább elismertetik és a nép hazafias érzülete kész lesz ama terheket viselni, melyeket a haza becsülete és biztonsága érdekében el kell viselni. Ama törekvésben, hogy e terhek lehetőleg könnyíttessenek, a szolgálati kötelezettség a hadseregben a katonailag megengedhetőnek elismert határig korlátozzatik.

E mellett az ifjabb erőknél a hadi szolgálat számára való további kiképzése és alkalmazhatósága által nemcsak a szolgálati kötelezettség teljesítésében érezhető egyenlőtlenség, hanem ama gazdasági és katonai hát-

rány is csökkentetik, melyet idősb korosztályoknak a szolgálatra való bevonása magával hoz. Egyúttal ezen korosztályok oly kiméletben fognak részesülni, melyet a mostani intézmények mellett nem élveznek. Hogy az egyes szövetséges államok háztartásaira a hadsereg erősítésének céljaira szükséges eszközöknek előteremtésével ne terheltessenek, az a szándék, hogy az eszközök új birodalmi bevételi források nyitása útján szereztesse nek meg.

Ennélfogva jelenleg oly törvényjavaslatok vannak határozathozatal végett a szövetség-tanács előtt, a melyek a sör, a szesz és bizonyos tőzsdeügylek további megadóztatására irányulnak. Daczára az éppen nem jelentéktelen, bár általában a megállapított keretében mozgó, vagy jogszerű kötelezettségeken alapuló többkiadásoknak, melyeket a birodalmi költségvetési előirányzat a jövő évre nézve tartalmaz, a szövetséges államok az őket illető átutalványozásokban fölső fedezetet fognak nyerni a birodalomtól s a mindnyájunkra nézve közös matrikuláris járulékokra.

Tekintettel azon igényekre, melyeket a hadi intézményeink fejlesztésére célzó javaslatok az azzal kapcsolatos adó törvényjavaslatok az önök munkájára nézve támasztanak, a költségvetésen kívül csak oly javaslatok fognak határozathozatal végett önök elé terjeszteni, melyeknek elintézése különösen sürzős.

Uraim! Midőn felhívom önöket, hogy működésüket megkezdjék, tudom, nem szükséges önöket külön felszólítanom arra, hogy tanácskozásait hazafias szellem hassa át. A nemzet szilárd akarata, hogy a tyáik örökét megóvjá, a békét biztosítsa és szeretettel hazájának megtartsa legdrágább kincseit, ez — és ebben bízom — egyértelmű megállapodáshoz fog vezetni a követendő ut felett, melyet én és szövetségeseim önöknek kijelöltünk. Ha ez megtörténik, úgy a birodalom, bizva abban, hogy az eszközök megvannak saját erejében, a gondalom nélkül fog a jövő elé tekintetni.

Tanügy.

Meghívás.

Arad szabad királyi város iskolaszéke f. évi november hó 24-én, azaz csütörtökön délután 4 órakor a városház emeleti kis-termében rendes havi ülését tartja, melyre a t. iskolaszéki tag urak ezennel meghívattak.

Tanácskozás tárgyai:

1. A városi számvevői hivatal átirata, az 1883—84-ik, egész 1890—91-ik iskolai évekről 176 tanuló után előirt, összesen 267 frt 65 kr. behajthatlan tandíjhátraléknak leiratása iránt.
2. A városi adóügyi osztálynak átiratai 95 tanuló után a lefolyt iskolai évről előirt

összesen 137 frt 40 kr. tandíjhátraléknak leiratása iránt.

3. Gyermekek Dusan polgári fiúiskolába beiratkozott tanuló kérelme tandíj-visszatérítés iránt.

4. Simon Karolin igazgató kérelme, a volt felsőbb leányiskola V. osztályának igazgatója részére megszavazott 100 frt igazgatói tiszteletdíj f. évi július és augusztus hónapokra eső részének kiutalványozása iránt.

5. Az iskolafelügyelő évi jelentése az 1891—92-ik iskolai év tanügyi állapotáról.

6. Az iskolafelügyelő jelentése az iskolai kert es évi jövedelméről és kiadásairól.

7. Az iskolafelügyelő jelentése, Verner László községi segéd-tanító hatheti szabadságidejének leteltéről.

8. Az iskolafelügyelő jelentése az iskolamulasztásokról.

Aradon, 1892. évi november hó 21-én.

Salacz Gyula,
kir. tanácsos, iskolaszéki elnök.

Időjárás.

Légnem: reggel 7 órakor 773.5 mm., délután 3 órakor 771.6 mm. Hőmérséklet reggel 7 órakor $0^{\circ} - 4.2$, délután 2 órakor $0^{\circ} + 1.1$. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor EN. 1. délután 2 órakor N. 1. Felhőzet: reggel többnyire derült, délután borult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 1 milliméter.

Időjárás a mai napra.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— November 24. —

Borús.
Ködös.
Szárz.
Fagypontra körül hőmérséklet.

„ARADI KÖZLÖNY“

előfizetési árai:

Helyben	Vidéken
házhöz hordva:	szetküldve:
Egész évre 12 frt — kr.	Egész évre 14 frt — kr.
Fél évre 6 frt — kr.	Fél évre 7 frt — kr.
Negyed évre 3 frt — kr.	Negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy óra 1 frt — kr.	Egy óra 1 frt 20 kr.

Egyes szám ára helyben 5 kr., vidéken 6 kr.

Az előfizetési pénzek, valamint hirdetési és egyéb díjak az „ARADI KÖZLÖNY“ kiadóhivatalának küldendők, ugyazinté ide utalando minden oly ügy, mely a lap anyagi részét illeti.

Mutatványozásokat egy hétiig ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal.

Az „Aradi Nyomda-Társaság“.

HIREK.

November 24. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Ker. János. — Protestáns naptár: Krizogon. — Görög-keleti naptár (november 12.): Alam. János. — A nap két 7 óra 20 perczkor, nyugszik 4 óra 13 perczkor.

Kölcsey-könyvtár nyitva van kedden és szombaton 3—4-ig és pénteken 11—12-ig. Helyiség: polgári iskola földszint.

TÁRCZA

— November 24. —

Egykor és most.

Ósdi vármegye dohos levéltárában, avult pergamenen van megírva a Dornyói Katalin megható története. El van mondva, hogy a női erényekben, és bajokban egyaránt gazdag urasszony; vitéz Csökey Dániel ezredes neje, fenn lakott a Kárpátok regényes vidékén, csinos kastélyban. S míg férje a haza védelmében volt tőle távol, ő nevelte két szép gyermekét istennek és nemzetének tetsző erényekben.

Esténként felszállottak a kastély legmagasabb tornyába dobogó szivvel, igaz szerelemmel figyelni, lesni, várni, a hazatérő hitvest és apát.

Végre megjött. Szébb, daliásabb volt — mint bármikor: de szívéből hiányzott a neje iránti szeretet!

Ott hagyta azt az alvidéken egy szép porleánynál, ki könnyű sebéből ápolta őt; s tüzes szemével, ringó keblével, gömbölyű két karjával kiszorította a halvány arczu hitvest férje emlékéből.

A feleség észrevette ezt. Megérezte a csókról, az ölelésről, a pillantásról, melyet férje először reá vetett, hogy e szív többé nem ő érette dobog. De nem szólt! Szíve mélyébe

rejtette a keservet, maradt nyájas, engedékeny, szerető feleség. S csak midőn egyedül volt, hosszú, kínos éjszakákon, könnytől nedves párnán hánykódva könyörgött istenéhez, hogy fordítsa vissza hozzá férje szerelmét.

És midőn látta: hogy kérése, könyörgése nem hat föl az égi: férje másutt keresi és találja föl üdvét, boldogságát, titkon bucsut vett két gyermekétől s megindult nehéz zarándok útra födetlen fejjel, darócoköntösből.

Nap fölégette puha arczbőrét, tüske megtépte finom kis kezét, kegyetlen sziklák meghorzsolta picziny födetlen lábát; s mégis ment: uttalan utakon, viharban, vészben föl a „Szenvedők“ zomor zárdájába.

Ott állott az egy magas hegytetőn, körül övezve alig áttörhető bozotos erdőszéggel. Az emberiség élő halottjainak menhelye volt ez. Akik nem tudtak élni embertársaik körében, a kiket szégyen, bánat üldözött, ide jöttek eltemetkezni elevenen. A nagy, vadon erdőség, a sötét, erős épület megvédte őket a kíváncsi szemek elől. A boldog emberek mesének tartották e hely létezését, s a szerencsétlenek, kik végelkeseredésükben elhatározták elindulni a mese nyomán, soha sem tértek onnan vissza. Valami titkos kéz tévutrat vezetett a hozzátartozókat; s az „új szenvedő“ élt társai körében, kik nem kérdezték multját, bánatát; dolgoztak, imádkoztak egymás mellett csöndesen.

— Atyám — szólt Katalin az őz reme-

téhez — meghalni jöttem hozzátok. Csapás ért, melyet nem vagyok képes elviselni. Elvesztettem férjem szerelmét! Evék óta várom megtértét, most már tudom hiába várom: más bírja őt! Két szép fiam jobbra fölnevelve, hiányomat nem érzi senki meg. Engedd oh atyám, hogy szenvedőid közt rejtsem el magamat, s itt éljem le élttem hátralévő idejét. Helyemet tölttesse be más, emlékeimet törölje el a szél, s miattam ne érezzen senki lelki furdalást. Oh atyám, add reám áldásodat!

A Csökey kastély emberei erdőt, mezőt, hegyet, völgyet összekalandoztak, keresni urnójukat. Nem leltek sehol. Hetek múlva a patak egy női hullát hozott. Kifogták, elsziratták, eltemették és elbeszélték, hogy a dicső, nemes urasszony bizonyára véletlen szerencsétlenség áldozata lett.

A Csökey kastély új urnót haphat!

Igy történt ez egykor és most?

Tihamér ur, és Ilma kisasszony jegyesek. A leány szép, hozománya van; a férfi cinos, és sokat ígérő hivattalal bír. A parthie jó! A közönség gratulál, s a jegyesek egybekelnek.

A házasság olyan, mint a legtöbb napjainkban: szerelem nélküli langyos barátság. Mindketten tisztába vannak jogaik és kötelességeikkel, ismerik egymás árny és fényoldalát, s ez épen elég, sem sok, sem kevés ahhoz, hogy a házasság teljesen „perfekt“ legyen.

November 26. A kádár-segédék szakgyűlésének alapítási ünnepélye Nagy Lajos nagytermében.

November 27. A kárpitos asztaltársaság Katalin-bálya Nagy Lajosnál.

November 27. Az aradi kaszinó-egylet közgyűlése délelőtt 10 órakor.

December 1. Az aradi színházra hirdetett pályázatok benyújtásának határpnapja.

December 3. Aradmegye rendkívüli közgyűlése délelőtt 10 órakor.

December 4. A polgári leányiskola Rotter-estélye a Krispin-teremben.

December 8. Az aradi ipar és népbank közgyűlése új részvények kibocsátása tárgyában.

December 10. Felolvasó- és táncestély a szabad-ságharcsi ereklyemuzeum javára.

December 12. Dohánybeváltás Aradon február 16-ig.

December 18. A kereskedelmi és iparkamara beltagjainak választása a városházán.

December 29. A Barabás-Baráth sajtóper tárgyalása.

— **A hivatalos lapból.** A király Motiu János dévai, Balogh Imre debreczeni, Papp László szatmár-németi, Bogyay Kálmán kaposvári és Thaly Géza komáromi törvényszéki bírónak, valamint Virányi István oraviczai, Mütter Ferenc élesdi és Szontagh Szaniszló nemesztói járásbíróknak az „itélő tábláról címzet és jelleget” díjmentesen adományozta.

— **Rendkívüli közgyűlés.** Arad vármegye törvényhatósági bizottsága december hó 3-án délelőtt 10 órakor rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgya a törvényhatósági bizottság választás alá eső tagjai közül a mandátum lejártá folytán kilépett tagok helyeinek, valamint az időközben történt üresedések betöltése iránti intézkedés lesz.

— **Aradváros vízvezetéke és csatornázása.** Két-három nap mulva érdekes füzet hagyja el a sajtót, mely felölve a vízvezetési albizottság jelentését, teljesen meg fogja világítani az egész vízvezetési és csatornázási kérdést. A füzet kimerítően fogja tárgyalni az albizottságnak a vízvezetési szerződésre és a vízhasználati szabályzatra vonatkozó véleményét úgy, mint a csatornázásra vonatkozó szerződést és szabályrendeletet tárgyazó jelentését is. Az indokolt jelentés kapcsán közli Barcza Károly tb. kulturfőmérnök nyilatkozatát, mely az albizottság terveit, jelentéseit és a főmérnök első emlékiratára beadott albizottsági jelentés reflexióját képezi. A tartalmas füzet, mely a törvényhatósági bizottság tagjainak ki fog osztatni, ismertetésére közelebb visszatérünk. Remélhető, hogy a vízvezetési nagybizottság és a közgyűlés rövid idő alatt letárgyalják a kérdést s az ige mihamarább testté válik.

— **Regálekötvények kicserélése.** Megtörtént már több ízben, hogy egyes városok vagy községek különféle szükségleteik fedezésére vinkulált regálekötvényekben fekvő törzsvagyonukat veszik igénybe, illetőleg ezeknek

közforgalmu kötvényekkel való kicserélését kéri. Mivel ily módon a szóban forgó városi, esetleg községi törzsvagyon idővel teljesen szétforgácsolódik, másrészt pedig ha ezeket a kötvényeket mind figyelembe vennék, akkor a nagymennyiségű közforgalmu kötvényeknek piacra boesátása folytán a kötvényezett kötvények biztosított szilárd árfolyama érezhetően megingana, ami az állam érdekeit is veszélyeztetné: ennélfogva a belügyminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértve elhatározta, hogy a városok és községek birtokában levő kötvények kicserélését a jövőben csak a legvégső esetben fogja megengedni s csakis oly feltétellel, ha az illető város vagy község az így felhasználandó törzsvagyonnak kiegészítéséről is egyidejűleg gondoskodik.

— **Csökken a difteritisz.** Az aradi orvosi kar célirányos működésének végre sikerült gátat vetni a difteritisz járványnak. Hivatalos helyről vett értesülésünk szerint, ugyanis e hó folyamán 50 százalékkal csökkent a járvány, a mennyiben a múlt hó 1-23-ig 67 betegülés történt, míg e hó 1-23-ig 33 a betegedési esetek száma. Ha a számadatokhoz hozzávesszük, hogy a múlt hét folyamán egyetlen difteritisz halálozás sem történt, örömmel kell konstatálnunk a félelmesen grasszált járvány csökkenését.

— **Ülésező közegészségügyi bizottság.** Arad szab. kir. város közegészségügyi bizottsága holnap délután 5 órakor a városháza emeleti kistermében ülést tart.

— **Magyar telepítvény Hódoson.** A hódosi magyar telepítvény, — melynek keletkezését jeleztük — ma már birtokjogilag teljesen rendezve van. Hasonlóan befejezettek már a telepítvényen a Taraba Tivadar aradi magánmérnök által eszközölt fölmérések is ugyanígy, hogy a telepések egy része építkezik. A telep, mely a teljesen román Hódos község magyarosítására is nagy befolyással van, ma-holnap teljesen befejezett örvendetes ténynyé válik, melynek felvirágzása kívánatos.

— **Népesedés.** Arad város területén a múlt hét folyamán született 12 fi és 13 nő, összesen 85 csecsemő; meghalt 11 fi és 15 nő, összesen 26 egyén. A születések évi aránya tehát 29.4, míg ellenben a halálozásoké 30.6 promille.

— **Az aradi ipar-és népbank** tegnapi választmányi ülésében elhatározta, hogy — tekintettel nagyobb és terjedelmesebb üzletkörére — ötszáz drb új részvényt bocsát ki, 180 frt névértékkel és 350 frtnyi árfolyammal. Ez intézet már egy ízben kibocsátott 500 db részvényt 280 frttal és e kibocsátás igen élénk lendületet adott e pénzügyi forgalmá-

nak, olyannyira, hogy az újabb részvények (70 frttal) magasabb árfolyammal történő kibocsátása teljesen indokolt, úgy e részvények belső értéke, mint kurzusa tekintetében is. A részvényesek már is, hogy e terv félig nyilvánosságra került, érdeklődnek az újabb kibocsátás iránt, és az intézetnél jelentkeznek, hogy elővételi jogukat érvényesítsék. Az elővételi jognak gyakorlása nagyon ajánlatos, miután a részvények 400 frttal kelnek és a régi részvényesek azokat 350 frttal fogják átvehetni. E pénzügyi alaptökeje tartalékával együtt közel egy millió koronára rug. Egyelőre az intézet igazgatósága jövő hó 8-ára hívja össze közgyűlését, mely a terv végleges elfogadása iránt határozni fog.

— **Az aradi gyárak** A kereskedelemügyi miniszter 1892. évi jelentése értelmében a gyárak száma szerint a városi törvényhatóságok következő sorrendben következnek: Budapest főváros 346 gyárral, Pozsony 46 gyárral, Szeged 37 gyárral, Arad 31 gyárral, Kolozsvár 30 gyárral, Nagyvárad 26 gyárral, Sopron 24 gyárral, Temesvár 23 gyárral, Győr 21 gyárral, Kassa 21 gyárral, Debreczen 19 gyárral, Pécs 19 gyárral, Fiume 17 gyárral, Szabadka 13 gyárral, Ujvidék 13 gyárral, Versecz 13 gyárral, Pancsova 11 gyárral, Szathmár 11 gyárral, Marosvásárhely 10 gyárral, Székelyvárad 5 gyárral, Kecskemét 3 gyárral, Selmeczbánya 2 gyárral. E kimutatásból látható, hogy Arad gyáripára igen élénk hogy városunk a többi városok közt igen előkelő helyet foglal el, a mennyiben h u s z o n k e t t ő közül a negyedik.

— **Sulyos baleset.** A Deák Ferenc-utcában sulyos baleset történt tegnap délelőtt. A Heim-féle ház előtt ugyanis egy szeleburdi kereskedősegéd nagy sebbel-lobbal beleütközött egy gyöngye 73 éves, Weith Lajosné nevű asszonyba, a ki az összeütközés folytán oly szerencsétlenül bukott fel, hogy ballábszára ketté tört. A sulyosan sérültet a kórházban ápolják, a vizsgálat megindult.

— **Ez már bankett!** Az új debreczeni prépost, Wolafka Nándor czimzetes püspök beiktatási ünnepéről szóló tudósításában ezt a pompás dolgot írja a „Debreczeni Ellenőr”: „Az első dikciózt dr. Wolafka a pápára és a királyra mondotta s ezután a katonazenekar rázendítette a „Hazádnak rendületlenül“-t, melyet dr. Wolafka kezdett el először énekelni csengő bariton hangon. E fölemelő mozzanat hatása alatt az összes jelenlevők felállva együtt énekeltek kitörő lelkesedéssel ezt az imádság számba menő költeményt.” Itt már csakugyan nem üres szóvirág volt ama stereotip: „e m e l k e d e t t h a n g u l a t.”

— **Köszönet nyilvánítás.** Az izr. jótékony egylet részéről kibocsátott felhívás következtében adományozni sziveskedtek: Neumann testvérek 5 öl tűzfát, Bing Vilmos 10 frtot,

Ö nagysága minden tavasszal eljásza szerepét az „Ideges nők”ből, s ilyenkor a férj ismeri kötelességét. Meghallgatja az orvost, előveszi tömönné tárcáját, s a mint az egy jó nevelésű modern férjhez illik: elkíséri nejét az orvos által ajánlott mindenesetre divatos fürdőbe.

Aztán hazajön és gondolkodik; a feleségem mulat: jó. Aldoz a hiúságnak: öltözik, és fogadja az udvarlásokat: ez is jó. A háztartás, a gyermekek nem veszik észre hiányát: ez is jó. Hát csak én, egyedül én legyek áldozata ennek a divatos szeszélynek? ez már sehogy sem jó.

Ejh! Mariska, ez a távoli kis szegény rokon, a ki meghozta a feleségemnek azt a szivességet, hogy helyettesíti őt a cselédek és gyerekek előtt: igazán pompás kis leány. Milyen szép szelid szemei vannak! Karcsu, hajlékony, könnyed, mint az antilope zerge; arcza üde, hamvas, akár csak a most szakított őszi barack. Teringettél! (nyelvével csettent) ha ez az enivaló kis teremtes lehet pót-gazdasszony, pótmama, miért ne lehetne egy-uttal pótfelenség? ... Szerencse fel!

... A fák koronáját megborgolgatja valami kis démon és halomszámra hullanak le a levelek. Nagy, nehéz ládákkal megrakott kocsik csörömpölése ejti kétségbe a nyári csöndhöz szokott idegeket. Az aszfalt lassankint megtelik üde, rég nélkülözött ar-

czokkal, a melyek élénk érdeklődéssel szemlélnek a kirakatok újdonságait. Itt az ősz!

Ilma ő nagysága is hazatért. Atveszi a háztartás „lélekölő” gondjait; intézkedik a gyermekek neveléséről s aztán megkezd a félbeszakított életrend tolytatását, amint azt a társadalom és illem egy előkelő urhölgytől követeli. A fürdőszobon nagyszerűen használt. Piros, üde, élénk, mintha csak most volna házassága első éveiben. Hogy is mondta Berényi, az a fess fiatal huszártiszt? ... ej, bohóság!

A szép asszony kiakarja fejéből üzni ezt az örökké bókot mondó katonát és mohón kap a trissza érkezett levelek után. Egyet feltör, olvassa ... mi ez ... mit tartalmaz ez a levél?

A férje megcsalta őt! Elcsábította Mariskát, ezt a tapasztatlan gyermeket, a kit neki erős ígéretek és fogadásokkal lehetett csak kierőszakolni szüleitől. Most itt a levél. Telve váddal, szemehányásokkal mindkettőjük ellen. Ismerhetted férjedet — írják — nézhettél volna „alkalmasabb” helyettesítő után.

Mily vád, megszegyenyítés, kegyetlen arculcsapás ez! Most mit tegyen? Kérdőre vonja férjét? botrányt csináljon, hogy nevesen rajta az egész világ, a megcsalt, a rutul kijátszott asszonyon? Vagy váljon el? helyet adjon egy másnak, hogy az ő büszkesége,

boldogsága romjain építsen tűzhelyt, új ott-hont a csapodár, hűtlen férj számára? Nem, nem, soha!

— Nagysága kérem, a fodrásznő, jelenti a szobaleány.

— Jöhet!

A szép asszony a következő perczen nyugodtan ül öltöző asztala előtt, s kedves mosolyal utasítja fodrásznőjét, hogy ma különösen szépen fésülje meg őt. Majd ruhái közül elővéteti azt a gyöngéd heliotrop színt, a melylyel legtöbb bókot csalt udvarlói ajkára, fürdőhelyen. Felöltözik és végig sétál a főutczán. A tiszti-caszinó előtt kisé meglassítja lépteit, s egy sokat mondó tekintetét lövel arra, — a többiekkel beszélgető — huszártisztra, a ki „életét, vért kész áldozni Ilma egy nyájas tekintetért,” vagy: ha az ily heves nyilatkozatot nem is szabad szó szerint venni; — mindenesetre kész lesz, lehetségessé tenni a „revanche”-t!

A tiszt bucsut vesz társaitól és — siet Ilma után.

Ki tudná most már megmondani: a két asszony közül melyik volt okosabb?!

Nikó.

Fischer Erzsébet, Wechsler Ede, Schulhof Károly, Assael Adolf, Marek Sámuel, Mittler Zsigmond, Preisach Vilmos, Raucher Adolf, Steiner Adolf, Lustig Armin, Mayer Miksa, Kohn S. N., Lövinger Sándor 5—5 frtot, Spiegel Lipót, Sugar Béla 3—3 frtot, Buchsbaur Adolf 2 frtot, összesen 5 öl túsifa és 83 frt. Nagylelkű adományokért hálás köszönetét fejezi ki Lustig Adolf elnök.

— A személyazonosság nem kerül pénzbe. A községi előjárók eddig sok esetben díjat szedtek, ha valakinek postai küldemény felvehető céljából személyazonosságát bizonyították. A belügyminiszter most elrendelte, hogy a postai küldemény címzettjei személyazonosságának és névalírásának a postai kézbesítő iratokon való igazolása és hitelesítéseért a községi előjárók díjat nem szedhetnek, mert az előjáró ezt hivatalból köteles teljesíteni.

— Aktuális párbeszéd. A hát mit szólsz hozzá barátom, hogy behezzák a kötelező polgári házasságot?

B. Ugyan monjad csak: mi is az a kötelező polgári házasság?

A. Hogy micsoda? Hát az, hogy minden polgár köteles megházasodni!

— A lelkési okmányok bélyegmentessége. Az igazságügyi miniszter arról értesült, hogy a lelkészek azokat az anyakönyvi kivonatokat, családi értesítőket és lelkési bizonyítványokat, melyeket a telekkönyvi betétek szerkesztése alkalmával a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése céljából állítanak ki, vonakodnak bélyegmentesen kiállítani, holott ezek a törvény értelmében bélyegmentesek. Miután ez a körülmény a betétek szerkesztését nagy mértékben hátráltatja, az igazságügyi miniszter felhívta a közoktatási minisztert, hogy utasítsa a főhatóságok lelkészeit arra, hogy az ily ügyekben kiadott lelkési okmányokat a következő záradékkal: „Kiállított bélyegmentesen a betétek szerkesztése céljából” lássák el.

— Fényképész előtt. Csapulig a Togyer csicséri román honfitárs beállit tegnap boglyas fejtel és rongyos subával egyik aradi fényképész műtermébe s nagy alázattal adja elő, hogy nem kevesebbet akar, mint magát megörökíttetni.

Megáll a „masina” előtt s mikor a fényképész a felvételt akarja eszközölni, hirtelen háttal fordít.

— Arczczal álljau a gép elé — utasítja a fényképész.

— Nem akarok!

— Miért nem, hisz hátulról csak nem vehetem le.

— Mert előlről már le vagyok véve — vágott vissza komoly képpel a római.

— Pályázatok. A pezsanyi kir. ítélőtábla kerületében joggyakornoki állásra, 15 nap alatt, — a tapolczai kir. járásbírósnál albirói állásra 2 hét alatt, — a magyar-óvári kir. járásbírósnál irnoki állásra 4 hét alatt, — a balassa-gyarmati kir. adóhivatalnál IV. oszt. adótisztai állásra 14 nap alatt, — a szeghalmi kir. járásbírósnál végrehajtói állásra 2 hét alatt, — a hosszuaszeri kir. járásbírósnál irnoki állásra 4 hét alatt, — a szabadi királyi törvényszéknél jegyzői állásra két hét alatt.

Hymen.

Weitz József orczifalvai tanító tegnap délután 5 órakor esküdtött örök hűséget a minoriták aradi templomában özv. Heumann Antalné kedves és bájos leányának, Róza kisasszonynak. Az esketési szertartást Csintalan János orczifalvai plebános végezte.

Bokros István földbirtokos november 20-án tartotta eljegyzését Károlyi Kálmán világi orvosi gyógyszerész kedves leányával, Izabellával.

Gyászrovat.

— Dogariu Illés aradi gör. kel. román plebános hűt tetemeit tegnap délelőtt 10 órakor helyezték örök nyugalomra a Tököly-téri 8-ik számú házból. A végtisztességen óriási közönség jelent meg, jelölül a rokonszenvenek, melyben a megboldogult, ki husz évig vezette a plebánia ügyeit, városszerte állott. A temetési szertartást öt pap végezte s megjelentek ott a román szeminárium, tanítóképzde s az elemi iskolák növendékei is. Béke poraira!

Ruttkay Lajosné elhunytáról részvétellel vet-

tük az alábbi gyászjelentést: Ruttkay Lajos maga és édes anyja, özv. Vankó Sámuelné szül. Marialaky Zsófia, anyósa özv. Turcsányi Andrásné szül. Tibay Julianna, testvérei Ruttkay Dániel, neje Tibay Zsuzsanna, Ruttkay Aron és neje, Ruttkay Sámuel, Ruttkay Ida és férje Lukács János, Nyacsik Endre és neje szül. Vankó Mária, nagybátyjai Benyiczky András, Benyiczky Mihály, ugyazamos rokon, ösmerős és jóbarátai nevében is fájdalmas szívvel tudatja flejthetlen jó nejenek, illetve gyermek, sógornő, rokon és barátinó Ruttkay Lajosné, szül. Tibay Juliannának, 1892. évi november hó 22-én, éjjeli 2 órakor, életének 42-ik boldog házasságának 25-ik évében a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai november hó 24-én, d. u. 3 órakor fognak a Hunyady-utca 6 számú házból ágot. hitv. evang. szertartás szerint a helybeli közsirkertben örök nyugalomra helyeztetni. Nyugodjék csendesen! Arad, 1892. nov. 22.

Egyletek, Társulatok.

Az aradi betegsegélyző pénztár.

Az aradi betegsegélyző pénztár kerületének három járása u. m. az aradi, a pécskai és a radnai Waldér Gyula pénztári igazgatósági elnök, Gréen Nándor városi rendőrhadnagy mint iparhatósági biztos és dr. Leitner Ernő pénztári főorvos által a megyei alispán és az illető főszolgabíró urak hathatós és szives támogatása mellett immár szervezve, elnök a gyors és célszerű szervezés keresztülviteleért első sorban is Szathmáry Gyula alispánnak, továbbá Ortutay Gyula aradi, Vásárhelyi Géza pécskai és Csukay Sándor radnai járási főszolgabíró uraknak szives közbenjárásukért az igazgatóság nevében legnagyobb köszönetet nyilvánítja.

Az egyes járások megalakítását a következőkben ismertetjük:

1. Aradi járás. Zimánd-Ujfalu, Szent-Leányfalva, Fekert, Zimándköz és Zsigmondháza községekben a pénztári orvosi tisztet dr. Institórisz István, az aradi járás orvosa volt oly szives elvállalni. Dr. Held Ede paulisi körorvos, Szabadhely, Csicsér és Mondoriak községek pénztári orvosa. Dr. Horváth Antal Ujpanát, Glogovác és Mikalaka községek pénztári orvosa. Dr. Lőw Mihály, Gyorok és Kurtics községek pénztári orvosa. Dr. Fülöp József Kurtics és Mácsa községek pénztári orvosa. Nemkülönbén sziveskedtek a járásokban lévő gyógyszerészek u. m. Kurtics Haneko Antal, Glogovácson Zombory János és Gyorokon Mannyik János a gyógyszerket a járás beteg tagjai számára, illetőleg a pénztárnak jelen t é k e n y á r l e e n g e d é s m e l l e t t n y u j t a n i, m e l y s z i v e s e b b e l i t á m o g a t á s u k é r t a z i g a z g a t ó s á g a s z e n v e d ő e m b e r i s é g é s k ü l ö n ö s e n a s e g e d e l m e z e n d ő m u n k á s o s z t á l y n e v é b e n m o n d f o r r ó k ö z s z e n e t e t. B i z a l m i f é r f i a k k á k i n e v e z t e t t e k: M i k a l a k á n K i s s S á n d o r é s B i r ő I m r e, G l o g o v á c z o n K r á s z l K á r o l y é s S p o n t a K á r o l y, M o n d o r l a k o n H u z u r M i k l ó s, C s i c s é r V u n e t J á n o s, S z a b a d h e l y S t o j k u A r o n, G y o r o k c H a j a b á s J á n o s é s D o b r a G y ö r g y, K u v i n L e f k o v i o s A d e l f, U j - P a n á t R e n d e r M i h á l y é s K r e u n e r J á n o s, S z t. L e á n y f a l v a S z o n d y G é z a é s K i s s M i h á l y, F a k e r t S c h n u c k e r F e r e n c z, Z i m á n d k ö z S z a b ó S á n d o r, Z i m á n d - U j f a l u P a k s y M á r t o n, K u r t i c s B e n j a m i n L a j o s é s S z e b e r é n y i G á b o r, M á c s á n S z i k s z a y L a j o s, Z s i g m o n d h á z á n M a u r á t h J ó z s e f.

2. Pécskai járás. Pécskán pénztári orvos Goldzieher Lajos dr, Szemlák on pénztári orvos Antalffy Károly dr, Kis- és N.-Pereg pénztári orvosa Meshy Zsigmond dr, Kis- és N.-Varjas és N.-Iratos Fülöp Lajos dr. A járás gyógyszerészei: Pécskán Wojtek Kálmán, Szemlák on Ibrig Károly. Bizalmi férfiak kinevezettek: M.-P é c s k á n G a r l a t h y J á n o s é s D o j c s á k M i h á l y, Ó - P é c s k á n S z o l l i n g e r A n d r á s, S z e m l á k G u l e s T i t u s é s B a u e r F e r e n c z, K i s - P e r e g K i s s M i h á l y, N é m e t - P e r e g G e i s i n g e r A l a j o s, F. - N. - I r a t o s E n g e l M ó r, N a g y - é s K i s - V a r j a s S c h r e i e r J a k a b.

3. Radnai járás. M é n e s e n

pénztári orvos Lőw Mihály dr, Ó- és Uj-Paulis Held Ede dr, Radna, Kládova, Soly mos és Milova Walthier Adam dr, Berzova, Odvos, Konop, Monorostya, Kaprucza, Dumbrovicza, Gróos, Szlatina, Batucza, Govosdia és Gyulicza községekben pénztári orvos Lőw Mihály dr, Boja, Lupest, Pernyest, Szoroság, Tótvárad, Halalis, Vinyesd, Soborsin, Temesed, Trojás, Kujás, Tok, Iltyó, Szelistye, Petris, Korbest, Rossia és Obersia községekben Murády Arpad dr. A pénztár gyógyszerészei: Mannyik János gyoroki, Oláh Endre paulisi, Frankó Antal soborsini gyógyszerészek. Bizalmi férfiak kinevezettek; Radpán Szmolenszky József és Faller Gyula, Ó-Paulis Musztec Nika és Bartók László, Uj-Paulis Dors Gy. György bíró, M é n e s K ö m i v e s I s t v á n, K l á d o v a D á n k á l J e s t a, S o l y m o s S z e n n i s J a k a b é s D e b r e c z e n i Z s i g m o n d, M i l o v á n B a b e l l a A n t a l, B e r z o v a T ü z e s M á r t o n, K o n o p L e i p n i k L i p ó t, O d v o s K r a l l o v á n T y r i l l e, K a p r u c z a K o z m a T ó d o r, M o n o r o s t y i a K e l l e r G y., D u m b r o v i c z a D e s p a P é t e r, B a t t u c z a R ó t h J a k a b, S z l a t i n á M u n k R e z s ő, G r ó o s T e m e s e n k A n t o n i e, G o v o z s d i a R ó t h M a r k u s, G y u l i c z a R ó t h B e r n á t, B o j a V a j p á n A n d r á s, S z o r o s á g K r á j G e r a s z i m, L u p e s t P ó p z u r k u, P o r n y e s t U n g á r N. K. i r n o k, T ó t v á r a d U n g á r N. K. i r n o k, S o b o r s i n M a g y a r i M i h á l y, P a t a y G y u l a, V i n y e s d K e l i e r J á n o s, H a l a l i s M a g y a r y M i h á l y, P a t a y G u s z t á v, T e m e s e s t M a g y a r y M i h á l y, P a t a y G u s z t á v, T r o j á s H i r s c h m a n n A d o l f, Z s e r d i k R i g o b e r t, K u j á s M a g y a r y M i h á l y, P a t a y G u s z t á v, T o k, I l t y e, S z e l i s t y e s V o g t J ó z s e f, P e t r i s, K o r b e s i g, R o s s i a, O b e r c s i R a i p M á r t o n é s K u m m e r J ó z s e f.

Az eleki járás szervezésére ugyancsak, Waldér Gyula elnök, Gréen Nándor iparhat. biztos és Dr. Leitner Ernő pénztári főorvos f. hó 27-én reggei Elekre kiutaznak, — mely járással a pénztárnak egész kerülete végleg szervezve lesz, — mely gyors szervezésért, a legnagyobb előismerés kiválóan a fentemlített közigazgatási tisztviselő urakat illeti, mely hathatós támogatásukért a pénztári igazgatóság nevében elnök újólág ez uton is legmelegebb köszönetét nyilvánítja, — s hivatalos közbenjárásukat, — a pénztári beteg tagok segedelmezése érdekében továbbra is kéri, — hogy ezen intézmény, vagyis a pénztár hivatásának minden tekintetben megfelelően, — annak üdvös mivolta a munkás osztály által mindinkább jónak ösmertessék el.

— Az aradi kaszinó-egyletnek f. hó 27-én d. e. 10 órakor tartandó évi rendes közgyűlésére a t. cz. tag urak ismételten is meghívattak. Arad, 1890. november 23. Az elnökség.

— Az aradi „Philharmonia egyesület” f. hó 24. csütörtökön este 8 órakor énekpróbát tart, melyre a működő tagokat ez uton hívja meg az elnökség. A próba a polgári finiskola dísztermében tartatik meg.

— A világi temetkezési egylet. A világi temetkezési egylet — mint lapunk tegnapi számában irtuk — f. hó 20-án tartotta zászlószentelési ünnepélyét. A tagok száma — írja újabban levelezőnk — immár a 400-at is meghaladta. Valóban nemes a cél, mit az egylet kitűzött magának. A belépési módokat oly célszerűen, a fizetési kötelezettségeket oly méltányosan állapították meg, hogy a legszegényebb ember is tagja lehet az egyesületnek.

Színház.

A színház műsora:

November 24. (Csütörtök) Egy katona története. dráma.

November 25. (Péntek) Pajkos diákok. operette; Leánycselsa Bolondok estélye (először.)

November 26. (Szombat) Leánycselsa, Bolondok estélye. Parasztszűcsület.

November 27. (Vasárnap) Délután Náni, népszimű; este Ripp van Winkle. operette.

Villars dragonysai.

— November 23. —

Maillart e regényes operáját hosszú szünet után tegnap láttuk először. A remete csen-

getyüjének regéjére azonban nem valami feltűnő sokan voltak kíváncsiak. Valószínűleg azért, mert még mindig nem fűtik a színházat s hidegben aligha érdemes mindjárt operáért is dideregni három órán keresztül.

Az előadás különben kitűnően ment. **Somló né** (Frquet Rose) remekül dalolta nehéz parthiejat **Kozmával** (Sylvain) együtt s minden énekszam után zajos tapsokat kaptak úgy külön-külön, mint a duettek után.

Nyilassy (Thibaud) élénken alakította meg a komikus bérlőt, **Csátár** (Belanny) és **Margó Zelma** (Georgette) kisebb szerepeikben jól helyt álltak. A férfiak derekasan kitették magáért.

Különösen meg kell dicsérnünk a második felvonás ügyes rendezését s a csinos díszleteket, ámbar ezek összeállítására kissé hosszú felvonásközbe került.

— **Színházi hírek.** **Ma D'Emery** és **Comon** remek drámája, **Egy katonátörténet** adatai. Holnap pénteken kerül bemutatásra **Radó K.** két vigjátéka: **Leányosel** és **Bolondok estélye**, ezeket megelőzi **Pajkosdiák** **Offenbach** remek zenéjű operettje.

VEGYESEK.

— **Kétszázötvenezer kasza zár alatt.** Leobenben a helytartóság a junenburdi kaszagyárat az ott előfordult szabálytalanságok következtében száz forint bírságra s a hatósági zárlat alatt levő kaszák konfiskálására ítélte. A csekély pénzbírság azt jelenti, hogy nem tartják a gyár mulasztásait csalási szándékból eredőknek, másrészt azonban a gyár súlyosan megsértette a védőjegyre vonatkozó törvényt, a miért a szabálytalanul készített kaszákat, számszerint kétszázötvenezeret le kellett foglalni. A gyár ennek következtében nagyon érzékenyen megkárosul, ha ugyan az osztrák miniszterium nem veszi figyelembe a felebbzést.

— **Ritka hűség.** A hűség manapság ritka erény a leányok között; de hogy egészen még nem halt ki, bizonyítja a következő példa is. **Aminski** katolikus templomban néhány nap előtt érdekes esküvő folyt le. A koszorúval és fátyollal díszített menyasszony mellett erős rendőri fedezet alatt, fegyencruhában haladt a vőlegény; lábain lánczok csörögtek. Esküvő után a fiatal férjet azonnal ismét a börtönbe vezették, neje pedig a vendégekkel vidáman ment a lakodalmas házhoz. A férjet, **P. munkást**, rablói alkosság miatt, melyet egy bérkocsison követett el, tíz évi fegyházra ítélték s a legközelebbi szállítmányul Szibériába kísérik, hova fiatal neje őt elkíséri.

— **Elégett emberek.** **Unna** német városkában e hó 20-ikán kigyúlt egy vendéglő. A mentési munkálatok alatt leszakadt az első emeleti padmaly s maga alá temetett tizenegy embert, kik a földszinti helyiségekben a butorok eltávolításával voltak elfoglalva. A szerencsétlenül jártak közül három ember az ablakon keresztül el tudott menekülni a biztos halál elől, a bent rekedt nyolcz ember pedig elégett. A szerencsétlenül jártak egynek kivételével, családapák voltak.

— **Gyárégés Kispessten.** A főváros közelében levő Kispeszt községben nagyobb tűz pusztított. Reggel hét óra tájban a **Deutch** féle vegyészeti gyártelepen támadt a tűz s a földszintes gyárépület csakhamar lángba borult. A községi tűzoltóság azonnal hozzálatott az oltáshoz, de mivel a tűz veszélyeztette a szomszédos **Vadász-féle** kátránygyárat is, az eljárás a fővárosi tűzoltó főparancsnoksághoz fordult segélyért. A **X. kerületi őrség** nyomban kivonult és a dél előtt folyamán sikerült is lokalizálni a tüzet. A kár mintegy tizenöt ezer forint. A gyár biztosítva volt.

— **Rövid hírek.** **Versócz** en egy parasztlakodalomban a házigazda, régi népszokás szerint, lövöldözni kezdett s előtte egy **Sztankov Jutka** nevű tizenhat éves leány bal karját. — **Kolozsmónostoron** mult szombat éjjel legett az ottani járványkórház. — **Nagy-Létán** **Oláh Dániel** többször rálött a feleségére, mert az el akart válni; az asszony könnyen megsérült; **Oláh öngyilkosságot** követett el. — **Bécs** o **n** **Martin** vándorszínészcsapatigazgató életnagyságból a Dunába ugrott s beleült. —

Szereth bukovinai városkában özvegy **Iffincz** né fia ravatalára égőgyertyát akart elhelyezni. A szegény asszony e közben elvesztette eszméletét s a gyertyát elejtette. Az égő gyertyától azután tűz támadt, melyben az anya s fia holtteste elégett.

Utolsó posta.

— november 23.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny“ eredeti tudósítása. —

Kezdeté d. e. 10 órakor.

Elnök: **Bánffy Dezső** báró és **Bokross Elek**.

Jegyzők: **Szell Akos**, **Lits Gyula**, **Molnár Antal**.

A kormány részéről jelen vannak: **Wekerle Sándor** miniszterelnök, **Szilágyi Dezső**, **Lukács Béla**, **Hieronymi Károly**, **Josipovich Imre**, **Csáky Albin** gr.

Felolvasták és hitelesítették a mult ülés jegyzőkönyvét.

Elnök megnyitja az ülést és bemutatja az **Aradvidéki Tanítóegylet** kérvényét a tanítói fizetés tárgyában.

Szell Akos előadó jelenti, hogy **Reiszig Ede** és **Atzél Béla** br. mandátumát a bizottság rendben találta és a 30 nap tenntartásával igazolandóknak jelenti ki.

A ház ebben az értelemben határozott.

Fáy László előadó beterjeszti a gazdasági bizottság jelentését a ház szeptemberi és októberi költségeiről.

Holnap veszik tárgyalás alá.

Molnár Antal jelenti, hogy **Várady Károly** a muzeum ügyében, **Majthényi István** az italmérisi adó ügyében és **Károlyi Gábor** gr. **Tisza Lajos** gr. Géza-utcai kolerás háza ügyében interpellációt jelentettek be.

Az interpellációk az ülés végére maradnak.

A ház ezután harmadszori felolvasásban is elfogadta a telekkönyvi betétek szerkesztéséről szóló javaslatot.

Következik

az indemnit.

Hegedűs Sándor előadó ez indemnit indokolásul először azt hozza föl, hogy az idő már későre jár s így lehetetlen a költségvetést az év végéig letárgyalni. Különben ez a javaslat elfogadása bizalom kérdése és ebből a szempontból ajánlja a javaslat elfogadását. (Helyeslés jobbfelel.)

Helfy Ignác nem tartja indokoltnak, hogy három hónapra kéri az indemnit, ami nem alkotmányos parlamentaris eljárás. Attérve a kérdésre, azzal kezdi, hogy foglalkozik a miniszterelnök programjával, amely első program pontjával, amely szerint ragaszkodik a 67-es alaphoz, hadat izent a függetlenségi pártnak. Eszerint az a párt a kormány iránt nem viseltetik bizalommal és így a bizalmi kérdést képező indemnit ez a párt nem szavazza meg. A tan, melyet **Wekerle** a 67-iki kiegyezés változhatlanságáról hirdet, veszedelmes, amit épen a **Wekerle** által hivatkozott lefolyt 25 év bizonyít a legpregnansabbul. Mert e 25 év alatt nem csak hogy a magyarok semmivivmányt sem értek el, de még csak a kiegyezésben biztosított jogokat sem tudták a magyarok érvényesíteni. A program többi pontjára nézve egyetért azokkal, amiket **Eötvös** mondott.

Ami az egyház-politikai kérdéseket illeti, azokat szóló helyesli; föltétlen helyeselője a kötelező polgári házasságnak, amely jogegyenlőség elvének megfelelő és kétségtelenül sokkal jobb a fakultatív polgári házasságnál. Csakhogy, sajnálatára, nem hallotta **Wekerlétől**, hogy törvénybe akarja-e iktatni a kötelező polgári házasságot, vagy pedig megmarad az elvi kijelentés mellett? Sajnálja szóló, hogy a kormányelnöknek erre vonatkozólag tett nyilatkozatára egyesek már ma megizenték a kötelező polgári házasság ellen a hadat. Tiltakozik szóló, hogy **Róma** beleavatkozzék a magyar alkotmányos ügyekbe. Az egész ország pártkülönbség nélkül, örömmel üdvözölte **Wekerlét** s minden párt kíváncsian várja, hogy ezt a kérdést az új miniszterelnök miként fogja megoldani. Határozati javaslatot terjeszt be, kérve annak elfogadását. (Zajos tetszés a szélső baloldalon.)

Tódor József engedélyt kér, hogy **Helfy** néhány megjegyzésére, a mely által szentegyháza fejét és vallását látja megtámadva,

reflektálhasson. Határozott óvást emel **Helfy Ignác** ama nyilatkozata ellen, mintha a pápa illetéktelenül beavatkoznék a magyar törvényhozás ügyeibe.

Károlyi Gábor gr. Mit bánjuk mi azt. (Oriási zaj.)

Tódor József: óvást emelek mint pap, mint

Károlyi Gábor: Itt nem pap, hanem képviselő.

Tódor József: Nem avatkozik a pápa a magyar törvényhozás ügyeibe, hanem a polgári házasság belenyul a vallásügyekbe. Az a törvény, mely kontempláltatik, nem csupán politikai törvény, hanem belenyul legmélyebben a vallásba, mely azt mondja, hogy a házasság szentség.

Károlyi Gábor gr.: Hát éjjen azzal a szentséggel. (Zajos, általános derűtség.)

Tódor József: Ismételen is óvást emel az ellen, mintha a Vatikán a politikai ügyekbe beavatkozott volna.

Helfy Ignác azt tartja, hogy **Tódor** öt rántotta elő bünbakul, holott a kormány padjairól, a kormány ellen beszélt. Nincs senki, sem katolikus, sem protestáns, aki tisztelettel ne fogadná a pápa beavatkozását a katolikus egyház dogmatikus ügyeiben. A házasság maradhat a katolikusoknak szentség; ezt nem érinti a kötelező polgári házasság. (Általános helyeslés.)

Tódor József néhány megjegyzést kíván tenni. (Nagy zaj.)

Bokross Elek: személyes kérdésben kíván-e a képviselő ur szólni.

Tódor József újlag kijelenti, hogy nem a házasság külső formájára, hanem a lényegére van a katolikus egyháznak befolyása.

Horánszky Nándor sajnálja azt a vitát, amelyet **Tódor** előidézett. Ez a kérdés nem volt napirenden. Kéri annak levételét. (Helyeslés.)

Rátér ezután a beterjesztett törvényjavaslathoz. Kijelentheti, hogy az ország pénzügyeit kivéve, közállapotaink minden ágában nagy a rendezetlenség. Ohajtana a reformot az adóztatás terén. A bizalom kérdésének terére kívánja szükíteni beszédjét s itt kutatni akarja, hogy micsoda forrásból származott az új kormány. Ha ezt kutatja, kénytelen a bizalmatlanság állapontjára helyezkedni.

Ennek az új alakulásnak a célja a hatalom fenntartása kifelé, a párt dulakodása befelé s ez a dulakodás a nemzet kára. E párt megdöntésére van az országnak szüksége. Azt mondták, hogy nem változott semmi: ha nem változott, hogyan kerültek vissza helyeikre a miniszterek, különösen **Szilágyi Dezső**.

Mikor a közigazgatás reformja szőnyegen volt, elfogadtak reakcionárius módosítást, csak hogy eltávolítsák a javaslatról az azt támogató egyik pártot, pusztán féltékenységből. Rátérve az elkeresztelési rendelethez, kijelentheti, hogy a házasság rendezése az, mely azt az egész ügyet, ha meg nem oldja is teljesen, legalább a nyugalom medrébe fogja terelni. Még áldozatok árán is arra kell törekednünk, hogy ez a szerencsétlen kérdés a napirendről mielőbb levétessek. (Általános helyeslés.) Igen sajnálja a parlamentarizmus érdekében, hogy **Csáky Albin** gróf, akit személyében nagyra becsül, le nem vonta tettének konsekvenciáját, mert azt kell látnia a közvéleménynek, hogy itt nem elvek cserebereléséről, hanem állandó elvek keresztül viteléről van szó. Szól aztán a kormányváltás okairól, amelyet — szerinte — előidéztek olyan tényezők, amelyek iránt szóló pártja mindenkor bizalmatlansággal viseltetett. Éveken át küzdöttek a régi aera ellen s ez ellen nem csak küzdeni fognak, de szétrombolni is igyekeznek. (Zajos tetszés a baloldalon.)

Wekerle Sándor miniszterelnök: **Horánszky** tarthatatlannak mondta a közállapotokat, még a pénzügyeket is. (Kiáltások balról: Nem úgy mondta!) Ha nem úgy mondta, akkor én mondom azt, hogy a pénzügyi helyzetben is sok van rendezetlenül. (Zajos tetszés jobbról.) **Horánszky** foglalkozott a multakkal; erre nem kíván reflektálni, mert azt sokféleképen lehet magyarázni. Egyet azonban kijelenthet. A szabadelvű pártnak alapja az, hogy nem keres szövetségéseket, de ha elvi alapon, egyes kérdésekben lehetséges a közeledés, úgy a kérdések megoldásával mindenképpen szívesen látnak. A vallás- és közoktatásügyi miniszter politikája nem a következet-

lenség, hanem az óvatosság politikája volt s vajon van-e egyetlen alkalom, mely azt bizonyítaná, hogy Szilágyi Dezső, a ki annyi megtámadásnak volt kitéve, eltért volna rég vallott elveitől. Beszélnek titkos befolyásokról. Örül szülő, hogy Tisza Kálmán azon az oldalon és nem a tuloldalán van. Soha sem fog arra vállalkozni, hogy az előző kormányokat kicsinyítse. (Riadó éljenzés jobbról.) Ami a demokrácia és aristokrácia küzdelméről, kijelentheti, hogy együttműködésüket szívesebben látja s különben is, demokrácia nélkül Magyarországon politikát nem csinálhatnak. (Zajos, általános helyeslés.)

Budapest, november 23. (Saját tudósítónk távirata.) A képviselőházi ülés további folyamáról tudósítónk a következőket sűrűnnyzi:

Wekerle beszéde további részében nagy tetszéssel polemizált Helfivel és Horánszkival oly nagy hatás mellett, mely felvillanyozta az egész házat. Majd Szilágyi polemizált Horánszky ellenében szintén nagy hatással.

Ülés végén Várady Károly és Majthényi interpelláltak.

Holnap folytatják az indemnitati vitát és Apponyi is fog beszélni.

Táviratok.

Fáklyásmenet Wekerlének.

Budapest, nov. 23. (Saj. tud. távirata.) A budapesti polgárok által elhatározott Wekerle tiszteletére rendezendő fáklyásmenet tegnap tartatott meg. Óriási, beláthatatlan emberár hullámmal az Andrassy-téren 3000 fáklyával és 2 zenekarral. Minden ablak és erkély — amerre a menet haladt — zsufolva volt éljenzőkkel. A kávéházakból a cigánybandák kijöttek és a lelkes polgároknak játszottak.

Wekerle villája erkélyén — körülvéve képviselőktől és főuraktól — hallgatta meg Havas Rezső lelkes üdvözlő beszédét, melyet viharos éljenzés követett.

Wekerle egyszerűen, hálásan köszönte meg munkája elismerését, melyet az óriási éljenzések között alig tudott befejezni.

Utána Wekerlénél estély volt, melyre az egész polgárság feltódult teázni.

Wekerle a legszívesebben házi gazdának bizonyult, s a polgárok előtt ismételte, hogy egész életén át megemlékezik a máról, mely legszebb napjainak egyike.

Az egész ünnepélyen meglátszott az általános, meleg lelkesedés Wekerle iránt.

Gajári nem vállal hivatalt.

Budapest, nov. 23. (Saj. tud. távirata.) A „B. H.” az írja ma, hogy Gajári Ödönt Tisza Lajos gr. király személye körüli miniszter felszólította volna, hogy miniszteriumában a Bartos által megüresedett min. tanácsosi állás elvállalására s hogy Gajári ezt a felhívást követni fogja. Mint a legilletékesebb helyről értesülünk, e hír valótlán s így a hozzá fűzött kombinációk is tárgyaltalanok.

Megjegyzendő, hogy Gajárinak módja lett volna már államtitkári állást is elvállalnia, de nem tette, még kevésbé fogadja el az újabb neki kombinált állást, mert Gajári szívesebben marad itt, az ellenzék közelében, mely mindenképpen akar ná — és van rá oka, — hogy ne legyen a közelében.

Vadnay Áron.

Budapest, nov. 23. (Saj. tud. táv.) Hieronymi Károly belügyminiszter,

Vadnay Áron volt képviselőt fontos közigazgatási posztó elvállalására szólította föl. Vadnay még nem nyilatkozott e felszólításra, de, mint biztos forrásból értesülünk, elfogja fogadni e megbízást. — Vadnayban közigazgatásunk tekintélyes erőt fog nyerni és így megnyeréséhez csak gratulálni lehet Hieronyminak.

Közyülés Debreczenben.

Debreczen, novemb. 23. (Saj. tud. táv.) A városi közyülésen a főispán indítványozni fogja Wekerle és miniszteriuma üdvözlését. A nyári szinkör építési tervét elejtették.

Gyilkos örült.

Székesfehérvár, november 23. (Saj. tud. táv.) Kunszt Mihály, Mészáros József mostoha fia, örülesi rohamban megszurkálta anyját és mostohaapját, előbbi meghalt, utóbbi állapota életveszélyes. A tett után az örült véres késsel befutotta a várost. A rémület óriási.

Szerencsétlenség a madridi történeti kiállításban.

Madrid, nov. 23. (Saj. tud. távirata.) A Regens királyné tegnap meglátogatta a történeti kiállítást. Midőn megtekintette a kiállítási épület homlokzatai előtt felállított mozsárágyut, egy robbanó készülék elsült, s a királynét kísérő hadsegéd könnyű sérülést szenvedett.

Német-orsz kereskedelmi szerződés.

Pétervár, november 23. (Saj. tud. táv.) Itteni körökben hiszik, hogy Németországgal a vám- és kereskedelmi szerződés létrejön még ez évben. Folytatják a tárgyalásokat.

Közygazdaság.

— A fillokszera terjed. Temes vármegye Buziás, Kádár és Bakovár községeinek szőlőiben a phylloxera jelenléte megállapítván, a nevezett községek határa a földmivelésügyi m. kir. minister rendeletével zár alá helyeztetett.

— Egy millió pálinkáért. Statisztikai adatok bizonyítják, hogy Magyarország a múlt évben 923.400 frtot adott ki csupán külföldi konyakért. Ha rövidebb idő alatt fogyott volna el ez a kis pálinka, most ugyancsak jó kedve lehetne Magyarországnak, annyival is inkább, mert a külföldi konyakhoz még hozzá kell számítani azt a magyar konyakot, a mit idehaza francia és magyar czim alatt megittak. A tekintélyes konyakfogyasztás ára ilyenformán jóval több az egy milliónál. A külföld itt is nyer rajtunk, mert magyar konyakot csak 686.140 frt árát vittek ki az országból, a behozatal tehát 237.260 frttal, vagyis 34 százalékkal nagyobb a kivitelnél. Magyarországon van 17 millió ember, kilehet tehát számítani, hogy igazság szerint mennyi konyakot szabadna meginni minden magyar embernek.

Idegenek névsora Aradon.

— November 23. —

Fehér Kereszt szálloda: Freund Sándor magánzó, Bécs. Balassa Gyula gazdaszt, Mezöhegyes. Friedmann Ferencz birtokos, Beél. Báthory Bertalan magánzó, Karczag. Székely Tivadar magánzó, Budapest.

Vass szálloda: Farkas Izidor kereskedő, Nagyvárad. Schvarcz Ármin regálebőrlő, Temesvár. Kovács József magánzó, Szeged. Kugel J. Leo magánzó, Arad. Kardos János mérnök, Makó. Wachsmann Ferencz birtokos, Kolozsvár.

Nádor szálloda: Kozma János tanító, Kurtics. Kerner Kálmán tanító, Soborsin. Gothschald H. magánzó, Riz Lajos kereskedő, Loppok. Patkó György gazdálkodó, Borsoshegy.

Arany Kulcs szálloda: Czeto Sándor ácsmester, Erzsébetfalva. Csiky Gyula jegyző, Keszincz.

Szeszüzlet.

— November 23. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 50.—, kicsinyben 60.50 hordó nélkül, per 100 liter $\frac{1}{2}$ beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatözsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósításai. —

Budapest, nov. 20. d. u. 5 óra.

Gabona	Faj	Irányzat	100 klgamm frt
BUZA	bánsági	osend.	7.25—7.75
	tiszavidéki	"	7.35—8.05
	pestvidéki	"	7.30—8.—
	fehérmezei	"	7.30—8.—
	bácskai	"	7.35—8.—
Észak-magyarországi	"	"	"
ROZA	—	szilárd	6.10—6.35
ÁRPA	takarmány	lanyha	4.95—5.20
	égetni való	"	5.40—5.90
	sörfőzdei	"	6.20—7.20
ZAB	—	szilárd	5.50—5.80
TENGERI	bánsági	lanyha	4.65—4.70
	másnemű	"	4.60—4.65
KÁPOSZTA-REPCZE	—	lanyha	—
KÖLES	—	lanyha	4.45—4.60
BUZA	tavasza	szilárd	7.68—7.68
	junius 1892	"	7.54—7.56
TENGERI	máj.-jun. 1892	szilárd	—
	szept.-okt. 1891	"	4.86—4.88
ZAB	Bpest sz. tavasz	szilárd	—
	" " ősze	"	5.52—5.54
KÁPOSZTA-REPCZE	aug.-szept. 1891	szilárd	11.70—11.80

Szerkesztői üzenet.

— M. L. (Gyula) Nyugodt lehet, kérelmét teljesítjük annál is inkább, mert részünkről soha nem voltunk barátai a botrányhajhászó szeszáczióknak.

Aradvárosi

Évadbérlet
55. szám.

színház.

Havibérlet
23. szám.

Csütörtökön, 1892. évi november hó 24-én:

Egy katona története.

Színmű 5 felvonásban Irta: D'Ennery és Cormon. Franciaából fordította: Csépreghy Ferencz.

SZEMÉLYEK:

Renó János . . . . . Pethes.
Madlén, felesége . . . . . Báthory I.
A tábornok, később Provenze kormányzója Rózsa.
A hercegnő, neje . . . . . Czirik R.
Adrienne, fogadott leányuk . . . . . Haraszi H.
Raul, hadnagy . . . . . Góth.
Lázár . . . . . Vedress.
Az apátnő . . . . . Márkus I.
Samborán, őrmester . . . . . Sz. Németh.

Kezdeté 7 órakor.

KIS LOTTO.

Brünni:

13, 54, 75, 29, 49.

Felelős szerkesztő: Vásárhelyi Béla.

Nyiltér.

Dr. Groszmann Jakab

Massage svédgyógyintézete

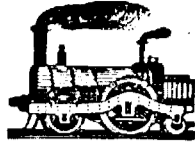
Aradon, Petőfi-utca, a Lyceummal szemben.

Van szerencsém a t. közönséget értesíteni, miszerint december 1-ére új **massage svédgyógyászati kurzust nyitok**, melyre a t. közönség becses figyelmét felhívni bátorkodom.

Tisztelettel:

Dr. Groszmann Jakab.

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Vasuti vonatok menetrendje.

Ervényes 1892. évi október hó 1-től.

Aradról—Budapestre :

Állomások	Személy-vonat	Gyorsvon.	Személy-vonat	Személy-vonat	Személy-szállító tehervonat
Arad indul	11.18 délelőtt	8.20 d. e.	9.05 este	5.30 reggel	5.45 délután
Kurtics "	11.45 "	8.38 "	9.36 "	5.57 "	6.40 "
Csaba "	1.15 délután	9.25 "	11.05 éjjel	6.57 "	8.19 este "
Szolnok "	4.15 "	11.46 "	2.21 "	—	—
Budapest érk.	7.25 "	1.50 d. u.	5.50 reg.	—	—
Bécs á. v. t. "	6.20 reggel	7.20 este	3.00 d. u.	—	—

Budapestről Aradra.

Állomások	Személy-vonat	Gyorsvon.	Személy-vonat	Személy-vonat	Személy-szállító tehervonat
Bécs á. v. t. indul	10.00 este	8.05 d. e.	2.15 d. u.	—	—
Budapest "	8.10 reg.	1.55 d. u.	9.30 este	—	—
Szolnok "	11.14 d. e.	4.02 "	1.05 éjjel	—	—
Csaba "	2.18 d. u.	5.57 "	3.53 reg.	4.30 regg.	7.10 este
Kurtics "	3.18 "	6.39 este	4.58 "	6.01 "	8.17 "
Arad érkézik	3.45 "	6.57 "	5.24 "	6.35 "	8.45 "

Aradról Gyulafehérvárra és vissza.

Állomás	Szem.-vonat	Szem.-vonat	Vegy.-vonat	Szem.-vonat	Állomás	Szem.-vonat	Szem.-vonat	Szem.-vonat	Szem.-vonat
Arad ind.	4.30 du	5.28 r.	—	2.34 du	Bukarest ind.	8.50 r.	4.40 du	—	—
Gyórok "	5.03 "	6.19 "	—	3.24 "	Predeal "	5.18 du	9.12 e.	—	—
Paulis "	5.14 "	6.30 "	—	3.58 "	Brassó "	7.33 e.	4.20 r.	—	—
Radna "	5.35 "	6.48 "	—	3.20 "	Kolozs. "	11.10 é.	5.30 "	—	—
Soborsin "	6.08 e.	8.07 d. e.	—	—	Törvis "	3.04 "	1.30 du	—	—
M.-Illye "	8.08 "	9.15 "	—	—	Gyulafehérv. "	3.40 "	2.19 "	—	—
Déva "	8.52 "	9.54 "	—	—	Piski "	5.40 "	4.14 "	—	—
Piski "	10.00 éj.	10.19 "	—	—	Déva "	5.56 "	4.30 "	—	—
Gyulafeh. érk.	11.22 "	11.59 "	—	—	M.-Illye "	6.46 "	5.14 "	—	—
Törvis "	11.56 "	12.33 du	—	—	Soborsin "	8.03 "	6.24 e.	—	—
Kolozs. "	4.48 "	5.14 "	—	—	Radna "	9.44 do	7.46 "	—	5.28 r.
Brassó "	8.00 r.	10.05 é.	—	—	Paulis "	9.38 "	7.57 "	—	5.50 "
Predeal "	1.11 "	6.29 r.	—	—	Gyórok "	10.11 "	8.08 "	—	6.20 "
Bukarest "	9.15 "	12.10 du	—	—	Arad érk.	10.48 "	8.40 éj.	—	7.20 "

Borosjenőről—Csermőre és vissza

Állomások	Vegy. v.	Vegy. v.	Állomások	Vegy. v.	Vegy. v.
Arad indul	6.20 reg	4.40 d. u.	Csermő indul	4.40 reg.	2.40 d. u.
Borosjenő "	9.20 d. e.	7.25 este	Borosjenő érkézik	5.30 "	3.40 "
Csermő érkézik	10.10 "	8.20 "	Arad "	8. — "	6.45 este

Aradról—Gurahonczra és vissza.

Állomások	Szem. v.	Vegy. v.	Állomások	Szem. v.	Vegy. v.
Bpest máv. ind.	8.10 d. e.	9.30 este	Gurahoncz indul	4.00 reg.	2.20 d. u.
Arad "	4.40 d. u.	6.20 reg.	Almás-Alosil "	4.18 "	2.19 "
Otvénes "	5.00 "	6.41 "	Kotsuba "	4.27 "	2.29 "
Zimánd Ujfalu. "	5.11 "	6.49 "	Borossebes-B. "	4.48 "	2.52 "
Uj-Szt-Anna "	5.45 "	7.25 "	Kornyeszt-Berz "	4.59 "	3.06 "
Kerek "	5.55 "	7.33 "	Repszeg "	5.08 "	3.15 "
Világos "	6.10 "	7.49 "	Bokszag-Beél "	5.20 "	3.28 "
M.-Magyarád "	6.18 "	7.58 "	Tamánd "	5.28 "	3.37 "
Pankota "	6.30 "	8.15 "	Borosjenő "	5.45 "	3.57 "
T.-Kurtakér "	6.53 este	8.39 d. e.	Apatelek "	5.56 "	4.10 "
Apatelek "	7.06 "	8.54 "	T.-Kurtakér "	6.11 "	4.30 "
Borosjenő "	7.18 "	9.07 "	Pankota "	6.37 "	5.01 "
Tamánd "	7.33 "	9.23 "	M.-Magyarád "	6.44 "	5.08 "
Bokszag-Beél "	7.43 "	9.33 "	Világos "	6.52 "	5.17 "
Repszeg "	7.55 "	9.45 "	Kerek "	7.06 "	5.35 "
Kornyeszt-Berz "	8.04 "	9.54 "	Uj-Szt-Anna "	7.20 "	5.55 "
Borosb.-B. "	8.17 "	10.12 "	Zimánd "	7.39 "	6.18 "
Kotsuba "	8.35 "	10.30 "	Otvénes "	7.45 "	6.26 "
Almás-Alosil "	8.46 "	10.43 "	Arad érk.	8.00 "	6.45 este
Gurahoncz érk.	9.03 "	11.00 "	Bapest "	1.20 d. u.	5.50 reg

Aradról Nagyváradra és vissza.

Állomások	Személy-vonat	Állomások	Személy-vonat
Arad indul	5.30 reg	Nagyvárad indul	10.08 d. e.
Kurtics "	5.57 "	Ósi "	10.19 "
Békés-Csaba "	7.22 "	Less "	10.38 "
Gyula "	7.44 "	Cséffa "	10.54 "
Sarkad "	8.04 "	Szalonta "	11.19 "
Szalonta "	8.40 "	Sarkad "	11.53 "
Cséffa "	8.59 "	Gyula "	12.18 d. u.
Less "	9.17 "	Békés-Csaba "	2.18 "
Ósi "	9.35 "	Kurtics "	3.18 "
Nagyvárad érkézik	9.46 "	Arad érkézik	3.45 "

Aradról—Szegedre és vissza.

Állomások	Szem. v.	Vegy. v.	Teherv. v. sz. sz.	Állomások	Teherv. sz. sz.	Vegy. v.	Személy-vonat
Arad ind.	5.01 reg.	4.20 d. u.	6.11 reg.	Bécs á. v. t. ind.	9.0 este	9.15 d. e.	11.00 é
Szt.-Tamás "	5.24 "	4.26 "	6.37 "	Budapest ávt.	2.35 "	6.30 este	8.25 re
Pécska "	5.41 "	4.45 "	7.03 "	Csabádka "	2.35 "	—	9.51 d.
Battonya "	6.10 "	5.15 "	7.38 "	Szeged "	6.10 "	3.07 reg.	2.42 d.
Tompa "	6.20 "	5.26 "	7.3 "	Szőreg "	6.25 "	3.23 "	8.00 "
Pereg "	6.29 "	5.36 "	8.05 "	Deszk "	6.39 "	3.40 "	8.12 "
M.-hegyes "	6.43 "	6.00 "	8.43 r.	K.-Zombor "	7.12 "	4.10 "	3.40 "
Cs.-Palota "	7.15 "	6.21 "	9.08 "	Makó "	7.28 "	4.53 "	4.00 "
Nagylak "	7.32 "	6.42 este	9.31 "	Apátfalva "	8.16 "	5.18 "	4.25 "
Apátfalva "	7.54 "	7.04 "	9.57 "	Nagylak "	8.44 "	5.40 "	4.51 "
Makó "	8.21 "	7.40 "	10.48 "	Cs.-Palota "	9.03 "	5.58 "	5.10 "
K.-Zombor "	8.33 "	8.02 "	11.00 "	M.-hegyes "	9.26 "	6.44 "	5.51 "
Deszk "	9.02 "	8.30 "	11.27 "	Pereg "	—	6.59 "	6.08 "
Szőreg "	9.17 "	8.47 "	11.46 "	Tompa "	—	7.10 "	6.18 "
Szeged érk.	9.30 "	9.00 "	12.00 "	Battonya "	—	7.32 "	6.32 "
Szabadka "	1.20 "	—	6.01 "	Pécska "	—	8.00 "	7.00 "
Budapest ávt.	1.20 "	8.16 reg.	8.50 "	Szt.-Tamás "	—	8.16 "	7.17 "
Bécs ny.p.u.	7.05 reg.	2.06 d. u.	6.15 "	Arad érk.	—	8.40 "	7.40 "

Mezőhegyesről—Kétegyháza és vissza

Állomások	Vegy. v.	Vegy. v.	Állomások	Vegy. v.	Vegy. v.
Mezőhegyes indul	8.40 reg.	6.35 este	Budapest indul	9.30 este	8.10 reg.
Kamarásmajor "	8.52 "	6.47 "	Kétegyháza "	4.41 reg.	3.00 d. u.
Nesze "	9.00 "	6.57 "	Bánkut "	5.02 "	3.21 "
Kovács háza "	9.17 "	7.15 "	M.-Bodzás "	5.18 "	3.40 "
Bánhegyes "	9.40 "	7.38 "	Bánhegyes "	5.37 "	4.02 "
M.-Bodzás "	10.02 "	8.00 "	Kovács háza "	5.58 "	4.25 "
Bánkut "	10.17 "	8.16 "	Nesze "	6.10 "	4.39 "
Kétegyháza érkézik	10.37 "	8.35 "	Kamarásmajor "	6.18 "	4.43 "
Budapest m. á. v. "	7.25 d. u.	5.50 reg.	Mezőhegyes érkézik	6.30 "	5.00 "

Uj-Szt.-Annáról—Kétegyháza és vissza

Állomások	Vegy. v.	Vegy. v.	Állomások	Vegy. v.	Vegy. v.
Uj-Szt-Anna indul	8. — d. e.	6.10 este	Budapest máv. indul	9.50 este	8.10 reg.
Simánd "	8.31 "	6.39 "	Kétegyháza "	4.40 reg.	3.05 d. u.
Kisjenő-Erdőhegy "	9.06 "	7.12 "	Elek "	4.56 "	3.24 "
Székudvar "	9.22 "	7.26 "	Ottlaka "	5.07 "	3.36 "
Sikló "	9.37 "	7.39 "	Sikló "	5.20 "	3.49 "
Ottlaka "	9.51 "	7.51 "	Székudvar "	5.35 "	4.04 "
Elek "	10.07 "	8.07 "	Kisjenő-Erdőhegy "	6.02 "	4.23 "
Kétegyháza érkézik	10.20 "	8.22 "	Simánd "	6.28 "	4.52 "
Budapest m. á. v. "	7.25 este	5.50 reg.	Uj-Szt-Anna érkézik	6.53 "	5.20 "

Aradról Temesvárra és vissza.

Állomások	Személy-vonat	Vegyes-vonat	Vegyes-vonat	Állomások	Személy-vonat	Vegyes-vonat	Vegyes-vonat
Arad indul	5.58 e.	6.15 reg.	11.3 d. e.	Temesvár ind.	8.00 r.	1.11 d. u.	8.15 este
Uj-Arad "	6.09 "	6.43 "	11.54 "	Orczifalva "	8.45 "	2.16 "	9.21 "
Németség "	6.27 "	7.05 "	12.19 d. u.	Vinga "	9.02 "	2.46 "	9.46 "
Vinga "	6.46 "	7.32 "	12.47 "	Németség "	9.17 "	3.0 "	10.07 "
Orczifalva "	6.58 "	7.48 "	1.04 "	Uj-Arad "	9.34 "	3.3 "	10.39 "
Temesvár érk.	7.39 "	8.42 "	2.04 "	Arad érk.	9.44 "	3.59 "	10.55 "

Aradi ipar- és népbank.

MEGHIVÁS.

Az aradi ipar- és népbank tisztelt részvényesei a f. évi december hó 8-án d. e. 10 órakor az intézet tanácstermében tartandó

rendkívüli közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghivatnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére egy bizottság kiküldése.
2. Az igazgatóság javaslata a részvénytőke felemelése iránt.
3. Az alapszabályok 2-ik szakaszának módosítása.

Azon t. cz. részvényesek, a kik a közgyűlésen részt venni óhajtanak, felkéretnek, hogy az alapszabályok 64. és 68. §-ai értelmében részvényeiket f. évi december hó 7-éig az intézet pénztáránál letéteményezni sziveskedjenek.

Arad, 1892. november 23.

Varjassy József,
intézeti elnök.

914 1—*

M. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Szeged.
32633 szám. 910. 1—3

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak herkulesfürdői álmolásán 1893 évi január 1-én megüresedő pályaudvar vendéglő bérletére ezennel nyilvános pályázat nyitattik.

Mindazok, kik ezen vendéglői üzletet bérbevenni óhajtják, felhivatnak, hogy eziránt zárt ajánlatukat okmányokkal felszerelve száz (100) forint bánatpénznek vagy készpénzben, vagy lelétre alkalmas állampapírokból történt letéteményezéséről szóló pénztári elismervény melléklésével a szegedi üzletvezetőséghez címezve legkésőbb 4. é. december 15-éig déli 12 óráig nyújtsák be.

A bánatpénz a m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál vagy királyi posta útján, de mindenesetre az ajánlattól elkülönítve helyezendő letétbe.

A zárt ajánlat borítékán szembetűnő módon irandó:

„Ajánlat a herkulesfürdői pályavendéglő bérletére.”

A bérletnek további feltételeiről a szegedi üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztálya nyújt kívánatra szóbeli felvilágosítást.

Az üzletvezetőség.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy

könyvkötészetemet

a mai kornak megfelelőleg kellő munkakerővel és anyaggal tökéletesen berendeztem s azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy a legjobb ízlésnek és igényeknek megfelelőleg

a legjutányosabb árak mellett.

Magam a n. é. közönség b. pártfogásába ajánlva, vagyok

kiváló tisztelettel

Schäffer József

könyvkötő, 875 2—3

Arad Petőfi-utca.

885—1892 gazd. sz. 889 2—3

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város által 1893-ban szükséges kefékötői cikkeknek szállítása iránt folyó évi november hó 28-án d. e. 10 órakor arlejtést tart.

Kikiáltási-ár árjegyzék szerint.

Bánompénzül leteendő 25 frt készpénzben vagy elfogadható értékpapírokból.

Az arlejtésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli arlejtést megelőzőleg nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az arlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az arlejtési feltételek, a gazdasági tanácsnoknál az arlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1892. évi november 14-én tartott üléséből.

Kiadta:

Lócs Rezső,
árjegyző.

1892 | 6. sz. 901. 1—3.

Hirdetés.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 1892. évi május 13-án 29226 | VI. sz. a. kelt rendelete nyomán az újra alakítandó **aradi kereskedelmi és iparkamara** beltárgyának választására határidőül f. évi december hó 18. napja d. e. 9 óráig, d. u. 3-tól 6-ig a városház földszinti kistermében kitűzték.

Választandó lesz a megválasztásra jogosult kereskedők közül 24, az iparosok közül szintén 24 tag, kik közül a legtöbb szavazatot nyerő 16—16 a kamarába azonnal belépő rendes tag, — s a többi 8—8 pedig póttag leendő.

Erről az 1868. évi VI. t. cz. 8 ik §-a szerint választási joggal bír, és az Arad sz. kir. város területén lakó kereskedők és iparosok azzal értesítetnek, hogy e jogukat a fent kitett helyen és időben, szavazat-lapok beadásával gyakorolhatják.

A szavazatlapokon csak az 1-től 24-ig bezárólag sorrendben irt vagy nyomtatott nevek tulajdonosai vétetnek figyelembe mint olyanok, kik szavazatot nyertek.

Kelt az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 10147 | 120. 1892. határozatával kiküldött központi bizottságnak 1892. évi november hó 16. napján tartott üléséből.

Institőrís Kálmán,
közp. bizottsági elnök.

Nyomtatott az „Aradi nyomdatársaság” könyvnyomdájában.

19819 | 1892.

Hirdetmény.

Közhirre tetetik, hogy az 1892 évben az egyedáruság részére engedély mellett termelt dohány bevéltására kiküldött bizottság Arad sz. kir. város területén f. é. december hó 12-től 1893 évi február hó 16 ig fog működni.

Arad, 1892. november 15.

A városi tanács.

14468. kh. 907 1—3

Hirdetmény.

A kolera-fertőzött helyekről érkező mindenemű küldemények elfogadása tekintetében a nagy közönségnél észlelhető és következményeire nézve több irányban kiszámíthatatlanul rosz hatású aggodalmas tartózkodás, valamint azon gyakori tapasztalat, hogy sokan a kolera-fertőzéstől való örökös és tulzott félelmük hatása alatt, még a tudvalevőleg nem fertőzött helyekről érkező tárgyakat is csak vonakodva, vagy épen nem veszik át; elengedhetlenül szükségessé teszi, hogy a közönség felvilágosítása és megnyugtató végett a valódi tényállást megismerve a megfelelő tanácsot úgy a közjónak, mint saját magának is jól felfogott érdekében kövesse. Ennélfogva a nagymélt. m. kir. belügyminiszteriumnak f. évi 83399. sz. a. kelt körrendelete értelmében tudomás és kellő tájékozás végett a következőket teszem közhirre;

Mint hogy a kolera-fertőzéstől való félelemből kifolyólag számosan oly áruknak kiváltására is vonakodnak, amely áruk nemcsak hogy fertőzőellenállási képességükkel fogva a kolera-terjesztésére alkalmatlanok, hanem még kolera fertőzés gyanújában álló helyről sem érkeztek, vagy ily vidéket sem érintettek, s mint hogy ezen körülmények által nagy összeg kre menő közgazdasági veszteségek származnak, a kereskedelmi összekötések többé-kevésbé helyrehozhatatlanul veszélyeztetve vannak a kereskedelemnek és forgalomnak, ennek következtében megakasztásával, számos existenciának tönkretétele is veszélyeztetve van, mely által különösen a szegényebb sorsú néposztálynál a kár iránti ellenállási képesség is csökkentetik, s így számtalan és számtalanok azok a hátrányok, a melyek a veszély iránti indokolatlan félelemből származnak. Pedig azon tárgyak száma, melyek a kolera-ragály továbbvitelére egyáltalán alkalmasak, igen csekély és azok is csak az esetben, ha a ragályos anyaggal szennyezve lettek.

A magyar országos közegészségi tanácsnak is az egész művelt külföld legkiválóbb szakférfiainak és szaktestületeinek beható kísérletezés és bőséges tapasztalat alapjára fektetett szakvéleménye szerint a kolera-ragály elhurcolására egyáltalán alkalmas tárgyak a következők: rongyok, ócska fehér és ágynemű és ruhanemű, friss gyümölcs és zöldség, kaviár és nem bádogszelenzében conservált halak, nyers, nem tökéletesen száraz állati termékek, végül a vaj, lágy sajtok, a nyers tej.

A többi áruk legnagyobb része teljesen alkalmatlan a ragály továbbhurcolására, mint hogy a kolera csirája életképességet száraz közegen csakhamar elveszti. Amennyiben tehát egyéb a fentebb fel nem sorolt árukról van szó: ezeknél legfeljebb csak a begöngyölésükre használt, néha nyirkos szalmának vagy egyéb szennyezett csomagolásnak 50% carbolvízzel vagy mézvízzel való fertőtlenítést, vagy megsemmisítése lehet indokolt és pedig annyival kevésbé szükséges magának a száraz árunak megsemmisítése, fertőtlenítése vagy visszautasítása, mert az árukat az esetleges szennyezés ellen kellőleg megvédi a begöngyölés. Megjegyzendő még az ugynevezett ragályfogó vagy ragályvivő áruknak már a fenti összeállítás is igen szigorú, amennyiben azoknak egynemű válfaja olyan, hogy csak ideig-óráig képes a kolerasir rajta élőködését fentartani.

És bár némelyik nyugati állam (péld. Németország, Svájc, stb.) az újabb tapasztalatok alapján még a fenti lajstromot is lényegesen megrövidítette, mindazonáltal nálunk gondos elővigyázatból minden e tárgyaknak fertőzött helyről való behozatala, sőt elvitele is el van tiltva és szigorú ellenőrzés alá helyezték.

Épen azért indokolatlan a bizalmatlanságot a felsoroltakon kívül még más egyéb árukra is kiterjeszteni és például levelek, hírlapok, kidolgozott bőrneműek, kifőzött zsirtalan és száraz szőr és sörtefélék, élesztő, új fehérenemű és ruhanemű és számtalan más tárgy ellenében is érvényesíteni.

Kelt Aradon, 1892. évi november hó 18-án a város kapitányi hivatala mint I-ső foku egészségügyi hatóság.

Sarlot Domokos,
főkapitány.